

„Zoufám si.“ Klaus na VŠE před plným sálem.

Temně o současnosti

- CZ24 News | 22. října 2023

ČESKO: Na setkání absolventů u příležitosti oslav 70. výročí založení Vysoké školy ekonomické promluvil i bývalý prezident, profesor a vyučující na NF VŠE Václav Klaus. Vzpomínal zejména na to, jaká byla škola, když studoval on. Tedy například že uměli tři jazyky a někteří se učili čtvrtý. Špatní studenti pak nepřekonali matematiku a statistiku. A také neexistovalo, že by ke škole měl člověk ještě vedlejší zaměstnání. „Já sice neumím dnešní kouzla s počítači, ale vím, že vědomosti jsou něco jiného než vyuglitelné informace. A že vědomosti jsou jediná cesta, jak se nestát obětí desinformací,“ prohlásil Václav Klaus.

Klaus uvedl, že vystupuje za Národohospodářskou fakultu, jako profesor i člen Vědecké rady, nicméně vystudoval fakultu obchodní. A také jako držitel titulu doktor honoris causa z VŠE, čehož si velice považuje.

Vzpomenul, jak hovořil při minulém výročí před dvaceti lety, tehdy jako prezident. Byl tehdy podle svých slov mnohem optimističtější. „Příčin je jistě více, ale nemohu nezmínit i výraznou odlišnost ekonomických dat. V roce 2003 dosáhl náš ekonomický růst plus 3,8 % (letos to bude mínus jedno či více procent) a inflace – naše dnešní prokletí – byla 0,1%. Jen Špidlův deficit státního rozpočtu i tehdy přesahoval 100 miliard. On si byl jist, že zdroje, neboli peníze, jsou. I když nebyly,“ vzpomínal Klaus.

Název jeho vystoupení byl pak: Jak vidí student VŠE z přelomu 50. a 60. let dnešní svět a dnešní vysoké školství. Bývalý prezident poznamenal, že toto téma by vydalo na knihu, takže v projevu bude mít jen několik poznámek.

„Na VŠE jsem nastoupil v září 1958, tedy ve chvíli, kdy ještě ani zdaleka nebyla na světě většina rodičů dnešních studentů. Tedy už dávno. Bylo to po absolvování jedenáctileté střední školy, ve věku pouhých 17 let. Dnes jsou studenti daleko starší. Svou moc si právě upevňoval prezident Antonín Novotný a vyhlásil tehdy nechvalně známé tzv. „Novotného prověrky“. Musel jsem si po jejich absolvování vyslechnout, že nestačí mít jen výborné studijní výsledky, neboť v tom zbývajícím, v politické angažovanosti, jak mi bylo řečeno, zaostávám,“ přiblížil svou minulost.

„Jestli si to neidealizují, školu jsme tehdy brali vážně. Muselo se do ní chodit, a to i na přednášky. A navíc – po celou dobu našeho studia – i v sobotu. To už si dnes mnozí nedovedou ani představit. Myšlenka vedlejšího pracovního poměru byla nepředstavitelná, jediným možným zdrojem doplňkového příjmu byla prázdninová brigáda nebo dávání kondicí.

Zkoušky byly – s výjimkou matematiky a statistiky – výlučně ústní. Učitelé si na ně museli udělat čas. Byli jsme rozděleni do tzv. studijní skupiny, což znamenalo, že jsme měli stabilní spolužáky. Díky tomu vznikla jistá, pár let trvající entita. Nebyla jen proměnlivá seskupení studentů, jako je tomu dnes. Učitelé byli lepší a horší, ale přistupovali jsme k nim s respektem,“ vzpomínal Klaus dále na vysokoškolské studium.

Připomenul, že tehdy se neučili seriózní ekonomickou vědu, ale knihy Karla Marxe. „Alespoň my pražští, na koleji prý už nějaké poloamatérské ‚výcucy‘ kolovaly. Ale nebyl xerox, nedalo se to snadno rozmnožovat. Studovat komplikovaný Marxův Das Kapital, zejména jeho 1. díl, bylo užitečným intelektuálním cvičením. A student se s tím musel snažit vypořádat, což vůbec nebylo snadné,“

okomentoval.

Zmínil také, že na obchodní fakultě se vyučovaly po celou dobu studia, tedy čtyři roky čtyřikrát týdně tři jazyky. „Když vidím dnešní jazykové znalosti absolventů VŠE, zoufám si,“ porovnal bývalý prezident s dneškem. A dodal, že špatné studenty, kteří se nechtěli učit, tehdy filtrovala matematika a statistika.

„V rozporu s dnešní představou o tehdejší době ani tzv. vědecký komunismus nebyl vyučován s potřebnou přesvědčivostí. Starých přesvědčivých a přesvědčených marxistů bylo mezi učiteli málo a noví se to teprve učili,“ podotkl ještě.

„My, normální lidé s průměrným IQ, jsme se po celou dobu studia museli učit. Panoval řád. Na zkoušky byly červen a leden, čtyři-pět zkoušek za měsíc, žádné tři zkoušky za týden. Kéž by dnes bylo řádu více. Kéž by dnešní studenti byli méně rozptylováni, ale z toho bych se neodvážil vinit jen je,“ vyjádřil se k rozdílům ve zkoušení studentů. Kritizovat komunismus a ideologické prvky výuky už nechtěl, řka, že to by bylo banální a laciné.

Václav Klaus na setkání absolventů Vysoké školy ekonomické

„Trápí mne dnešek. A dnešní kvalita školy. My, ekonomové, myšlenkově žijeme ve světě časových řad, méně ve světě dat prostorových či průřezových. Proto se přimlouvám za hodnocení v čase, ne v prostoru. Neodvážil bych se porovnávat kvalitu VŠE s podobnou školou ve Finsku, Irsku či Texasu. Trápí mne dnešní úroveň znalostí v porovnání s minulostí. Svým synům, dnes už vlastně vnoučatům – když vidím rozsah jejich mimoškolních aktivit – říkám, že jsou buď daleko chytřejší, než jsme byli my, nebo je toho učiva méně. Nebo se musely snížit nároky kladené na studenty. Další vysvětlení

nemám," posteskl si Klaus.

Konstatoval, že se změnila jak doba, tak studenti. Například že je „rozmazluje“ poptávka po ekonomech. Nesouhlasí ani s tím, aby studenti studovali dvě školy zároveň nebo při škole pracovali. „Neučme studenty memorovat encyklopedická fakta, vzorečky a vládní vyhlášky. Nevychováváme úzce specializované a pro potřeby praxe ‚na míru šité‘ odborníky bez širšího společenského rozhledu a bez schopnosti tvořivého myšlení,“ zopakoval Klaus věty, které vyřkl již před dvaceti lety.

Ale změna se nevyhnula ani učitelům. „Dříve byla jeho hlavním úkolem pedagogická činnost, dnes je to věda a získávání grantů. Pedagogická činnost je už pro některé trochu na obtíž. Před lety jsem urazil rektora jedné mimopražské vysoké školy, když jsem při jeho slavnostní inauguraci řekl, že jsem v jeho proslovu opakovaně slyšel o budování ‚center excellence‘, ale že jsem od něho neslyšel ani jedno ze slov pedagogická činnost, výuka, vedení studentů, motivace studentů k oboru, atd.,“ vzpomenu bývalý prezident. Kritizoval také, že velké množství vysokých škol vede k tomu, že pedagogové cestují ze školy na školu a vztah se studenty trpí.

„Na dnešní VŠE je spousta nových, zajímavých předmětů, ale nejsem si jist, že se studenti učí ekonomicky myslet. Nejsem si jist, že jsou svými učiteli vedeni k ‚the economic way of thinking‘ (ekonomické myšlení – pozn.red.). Nejsem si jist, že je jejich učitelé ekonomická teorie a její vnitřní logika (nikoli různé ekonomické techniky) dostatečně důsledně vyučována. Trápí mne to o to více, že jsem přesvědčen, že není nic praktičtějšího než dobrá teorie. Ekonomie – zejména ve střední Evropě – vyrostla z kameralistiky, z nauky potřebné pro vysoké státní úředníky. Skutečnou ekonomii bychom opouštět neměli, zejména ne tímto směrem,“ vyslovil se Klaus.

Podotkl, že ekonomie je věda společenská. Proto se její studenti musí učit z dějin ekonomických doktrín a z ekonomické historie. „Zvládají studenti práci s daty? A jsou k tomu vedeni? Neodvažují se zeptat dnešních absolventů, co je to směrodatná odchylka nebo koeficient autokorelace,“ poznamenal.

Dodal, že nepředpokládá ani to, že by studenti uměli dva nebo dokonce tři jazyky. „My jsme si před šedesáti lety přidávali další, tedy čtvrtý, nepovinný jazyk. Já sice neumím dnešní kouzla s počítači, ale vím, že vědomosti jsou něco jiného než vygooglitelné informace. A že vědomosti jsou jediná cesta, jak se nestát obětí desinformací,“ vymezil se Klaus a dodal, že tuto Pandořinu skříňku raději otevírat nebude, takže poděkoval za pozvání a popřál škole další úspěšná léta a kvalitní studenty.

[ZDROJ](#)